

בעיה"
בנין עמי עש"ו

בדד עין יעקב

לקומי אמרים מחומש ופירש"י
בענין התבדלות מרשעים

לא כבדד שאמר ירמו' (ירמו' מ"ו) בדד ישבתי אלא
בעין הכטחה שהכטיחם יעקב (בראשית מ"ח) והי'
אלקים עמכם והשיב אתכם אל ארץ אבותיכם
(רש"י דברים ל"ג כ"ח)

נערך ונסדר ע"י

הרה"צ רבי עמרם ב"ר יצחק שלמה בלויא זצ"ל
פעיה"ק ירושלם תוכב"א

ועתה יוצא לאור מחדש לקראת יומא ההילולא של המחבר זצ"ל
מ"ו תמוז תשס"ט לפ"ק

ע"י
כולל בני ירושלם

בדד

עין יעקב

לקוטי אמרים מחומש ופירש"י
בענין התפדלות מרשעים

לא כבוד שאמר ירמי' (ירמי' מז') כוד ישבתי אלא כעין הכטחה שהכמיחם
יעקב (בראשית מז') הו' אלקים עמכם והשיב אתכם אל ארץ אבותיכם
(רש"י דברים ל"ג כ"ח)

נערך ונסדר ע"י
הרה"צ עמרם ב"ר יצחק שלמה בלויא זצ"ל

פניה"ק ירושלים תובכ"א

"בדד" הוא הראשי תיבות של בכל דרכיך דעהו (משלי ג)
(מאמרו של ר' אהרן שלמה הלוי קאנלנבוין שליט"א)

אני שלמה

על השאלה מה היא העצה, זוהי הראשונה שלא נאכיד עצה.

המצב שבו הננו נמצאים עתה בארצנו הקדושה שנחקיים בנו כעוה"ר ושפחה כי תירש גבירתה, ואותם הכופרים בה' ובתוה"ק שדבר אין להם עם ישראל, ולא חלק להם בישראל, ושכיוון הנהגתם הוא להיפך מכל יסודו ומהותו של עם ישראל, הם ירשו את ישראל, קוראים את עצמם בשם ישראל, ותפסו הנהגה להיות באי כחו ושלטון, ועם ישראל האמתי, שהנהו: עם ה', עם התורה, עם הקדוש, עומד ומתריע נגד זיוף ממאיר זה, מה להנהגת כופרים הממאנת בחורה ומורדת במלכות שמים עם ישראל, ואין שומע לו.

מצינו למציאות מרה זו חבר ודמיון בחז"ל במס' גיטין נ"ג כי אשמדאי מלך השדים זרק את שלמה המלך ארבע מאות פרסה, והוא האשמדאי התלבש בדמותו של שלמה המלך וישב על כסאו ונהל את המלוכה על ישראל בשם שלמה, ושלמה המלך האמיתי ה' מחזיר על הפתחים במקלו וגונרו, וטוען אני קהלת הייתי מלך לישראל בירושלים, וכל ישראל דמו אותו לשוטה ומשוגע, כי הכל ידעו איך שלמה הלא הנהו יושב על כסא מלכותו ומולך בירושלים בלי שום שינוי והשוטה הזה הולך וטוען אני שלמה, אינו אלא משוגע. עד שהגיע לסנהדרין, אמרו רבנן מכדי שוטה בחדא מילתא לא סריך, פירש"י אינו נדבק לומר דבר אחד של שטות כל הימים שזה אומר הייתי מלך ואינו אומר שטות אחרת, ומזה נצמח ישועתו, כמסוים בחז"ל.

הרי כי מצבו של שלמה המלך אז ה' ממש כמצבנו אנו, כי האשמדאי לא כבש ממנו את המלכות כרגיל בעולם, שמלך אחד כובש את מלכות חבירו, אלא גם גזל את שמו, ובשמו של שלמה עשה את כל מה שעשה. הרי כי גזל וזייף את שם שלמה, בו להכחיד את שלמה האמיתי ושלמה החכם האמיתי נדמה בפני כל העולם למשוגע, צועק אני שלמה ואין שומע לו, ואפשר כי מצבנו עוד עולה בגרעותו על של שלמה, כי האשמדאי בשם שלמה, על כל פנים כנראה, שלא שינה את אופי הנהגה של המלכות בישראל. - ומה נורא הוא מצבנו שגזלו את ישראל שמנו, למטרה הפוכה

מכל חיותו של עם ישראל, להכחיד את ישראל ח"ו, ולהמירו שלא יזכר מהותו האמיתי עוד ח"ו. ועם ישראל עומד ומתריע נגד כל העולם, על שנותנים יד לזיוף ממאיר כזה שיתקיים בעולם ואין שומע.

אמנם מה שעלינו מעוכרת שלמה ללמוד על מצבנו אנו עתה הוא, כי לו נכשל שלמה לעזוב אפילו על שעה קלה את טענתו אני שלמה, שעלי' נדמה כמשוגע בפני כל העולם, ושהיתה לכאורה אבודה מכל תקוה, והי' פונה לדרך של שלמה עם המציאות, שיסכים גם הוא באופן זמני על מלכותו של האשמדאי בשם שלמה, ויסתלק מטענתו אני שלמה, שאז חדל העולם לחשבו למשוגע, ואז ודאי ה' יכול בחכמתו להשיג איזו משרה חשובה במלכות, ואיזה חלק בהנהגת השלטון להציל עד כמה שיכול להציל.

ועי"ז אפשר עוד ה' מוצא למראית עינים דרך קרובה לישועתו השלמה, אם לדרך כזה ה' פונה אז היתה ישועתו אבודה, כי כאשר אנו רואים בדברי חכמינו ז"ל הקדושים, כי כל צמיחת קרן ישועתו היתה, שהסנהדרין בנו על יסוד חכמה הגמורה, כי שוטה בחדא מילתא לא סריך, ואילו ה' משנה טעמו אפילו אם לזמן מה ה' נאבד יסוד חכמה זו, וגם בעיני הסנהדרין ה' נראה כשוטה ואז היתה תקותו אבודה.

עובדת שלמה זו מטפחת על דעתם הכוזבת של אלו שהשתהפו בבחירות שלטון מינים זו, שבזה הודו בע"ז, ואשרו את שם ישראל על הנהגה המורדת בתוה"ק ובמלכות שמים רח"ל. ועלינו מזה לדעת כי זאת היא נקודת הצלתינו, כי שלמה את עצמו לא האכיד, אז יש תקוה לאחרייתנו שאם אפילו כל העולם ידמו אותנו לשוטים, אבל אנו את עצמנו לא נאבד, את דעתנו בנו לא יבלבלו. ועלינו תמיד להכריז את האמת, אשר סוף כל סוף יבקע כשחר אורו, כי ההנהגה הנושאת את שם ישראל על לא תורה, מזויפת היא, ועוכרת את ישראל אבל אין לה רגלים, בדקי בכרעי' כדאיתא שם בחז"ל ואנו ישראל הגוי קדוש הננו מקבלים עלינו עול תוה"ק ועול מלכות שמים, ובזיפנים אין אנו מכידיים. כי כל כלי יוצר עליך לא יצלה ולעולם נתי' וגזכה לגאולה שלמה ע"י ביאת משיח צדקנו כב"א.

הקדמה

חיות כי התקוממו בזמננו בעוה"ר חמון והנהגה שבשם ישראל מתכנים והכריזו כפירה ומרד בח' ובתוה"ק בשמו תכללי של עם ישראל והשתלטו על הישוב באה"ק ועל כלל ישראל להעבירו על דתו ואמונתו בכל אופני השפעה של הסתה והדחה ובכל דרכי כפי' להזיחו לכפירה מינות והפקרות רח"ל, ולהמיר את הגוי כולו לככל הגוים וכחכי גרועים שבהם.

ואם היה עוד נשאר שארית לישראל אשר עוד היו מתחזקים להשיב מלחמה או מחאה או לכל הפחות להתרתק להתבדל ולברוח ממשימיו עם ישראל אלה שעמדו להשמיד את הכלל והפרט רח"ל.

קמו בעלי תורות חדשות בעוה"ר ובחשבונות שוא ומדוחים אשר לא שערום אבותינו, מורים הם גם להשארות כן להתחבר לרשעים וכן להתכלל במורדים מסייתים ומדייתים כן להודות לכפירה רח"ל, שיתחברו ויתכללו בתוך חמון והנהגה כופר ומרד זה, וידו ויאשרו וישתתפו בכפירה במרד ובמעל בד' ובתוה"ק בחשבונות כוזבים אשר אין להם שחר.

וכה מפילים הם את כל חמוני בית ישראל בשחת רשתם של כופרים מסייתים ומדייתים מעבירי על דת אלה.

וגם עושים בזה את הכרזת הכפירה והרמת דגל המרד במלכות שמים שנעשה ע"י כופרים ומורדים אלה כאילו יד כל חמון בית ישראל עמם במרד ובמעל.

ולמצב הנורא והאיום הזה כמעט שאין למצוא לו דוגמא בכל דברי ימי ישראל לרוע רח"ל, שנוכל להראות עליו באצבע את נוראתו ואיומו כי עוד לא נח' כמוהו.

העבירה הקלה שבמצב זה הוא הענין של התחברות לרשעים ודומי' ואת זה השכיחו מכל חמון בית ישראל שיש משהו אסור או לא נכון בזה, ואת זה דשים הם בעקבותיהם גוי כל חשבון שקר ובדוי שלהם, להשליך את אסור נורא זה אחורי גיוס כאילו שאין להביא את זה בחשבון כלל.

לכן מצאתי לתועלת בעברו על סדור פרשיות תוה"ק עם פירש"י, ללקט מהנמצא בתוה"ק על ענין פרט זה שהוא העבירה הקלה שבעסק זה אולי יתעוררו ע"י זה מי מהמוני בית ישראל לדעת את אשר לפניו בהשתתפות בבחירתה להנהגה על יסודות כפירה ומרידה בד' ובתוה"ק והתכללו בכת מורדים כזה לדעת כי בנפשו הוא. והקב"ח יתן שיקוים ומלאה הארץ דעה את ה' וזכה לגאולה ע"י ביאת משיח צדקנו בב"א.

תוכן הענינים

מסקא	את המרד אין להשאירו בערבותיא
א. ב.	אין רשעים כדאים ואין ליתן להם שישתמשו בהמום
א	שלא לברך רשע
ג.	אין ליהנות מרבריו של רשע
ד.	צריכים למנוע מוכה מרשעים
ה.	אין מהפכו כזכותו של סמית
ו.	מקלליו את השדים שינק מהם רשע
ז. ח. ט. י.	אם הרשע מתאחה אין להאמין לה, גם התאחותו של רשע מוכיזה היא
יא. יב. יג. יד. טו. יז. יח. יט. כ. כא. כב. כג. כד. כה. כו. כז. כח. כט. ע. פ. פס. צ. צב. ק. קיא.	חובת ההתבדלות מרשעים
	קיד. קכ. קכא. קכב. קכג.
יג. נה. סב.	הקב"ה קשר את החצלה בהתבדלות
יט.	שם רשעים ירקב
כ. מב.	להתבדל ממי שהרשע מחובר לו
כג.	הצלה פירדשה התבדלות
	אם נמצאים בעיר או בחבורת אנשים ומתוכם מתקוממים נגד הקב"ה ועושים מעשים נגד רצון ה' ולא מביילים אותם ומתבדלים מהם. לא לחמום ולא מוהים נגדם הרי זאת התחברות והתכללות ביניהם ועשית מעשיהם ותכללים כנורה ובעונש הבא עליהם.
כד. קכד.	כז. כח. סו. פד. צא. קא. קכד.
כט. קג.	צריכים לשנוא את הרשע
ל.	הרשע הצדיק הם שני הספים כשזה קם זה נופל
מ.ד.	מוכתן של רשעים רעה היא אצל הצדיקים
נ.ט. סו.	אין ליתן למי שנתנברו מעשיו לקיים מצוה
	נוראות החילול השם וההוקרה לשם אלילים כשמצדיקים משפטי עכו"ם על השם ישראל
סג.	מרשעים יצא רשע
סד.	האכילה מוכחו הוא במודה בעבודתו
ע.	אין מעילה בכל מקום אלא שינוי
עב.	אין קטיווד נעשה סניגור
עג. עה.	אין ארץ ישראל מקיימת עובדי עבודה
עו.	אם נפסלים מאחרי ה' מתחייבים כלי' רח"ל
עז.	אין לך משפחה שיש בה מוכם שאין מולם מוכסין
עח.	הרשע גורם גנאי למשפחתו
עט.	ההתחברות לרשע מרומם את הרשע ומשפיל את הצדיק
פ.	
פג.	

א

וירא אלקים את האור כי טוב ויבדל אלקים בין האור ובין החושך. פירש"י: אף זכר אנו לריקים לדבריו אגדה (חגיגה י"ג) ראו שאלו גדלי להשתמש בו רשעים והבדילו ללדקים לעתיד לבא, ולפי פשוטו כך פרשכו ראו כי טוב ואין נאסר לו ולחושך שיכיו משתמשין בערוביה וקצט לזה חתומו ביום ולזה חתומו בלילה. (בראשית א' ד')

(א) ממאמר זה רואים שצריכים למנוע את הטוב מרשעים שישתמשו בו. אפילו אם עי"ז נמנע גם מהצדיקים בזמן הזה. (ב) שצריכים להבדיל את הטוב שלא ישתמש בערוביו עם הרע.

ב

ולהבדיל בין האור ובין החושך וגו' (שם א' י"ח)

ג

ויברך אותם; פירש"י: ואף החיות הולכנו לברכה לאלה מפני הנהג שעתיד לקללה לכן לא נרכן שלא יבא הוא בכלל. (שם א' כ"ב)

ד

ותרא האשה; פירש"י: ראתה דבריו של נחש והנחו לה והאמינתו (צ"ר).

(שם ג' ו')

שאינו ליהנות מדברי רשע ושוה יכול להביא עד כדי להאמין בכפירה רח"ל.

ה

עלה תאבה; פירש"י: הוא העץ שחלנו ממנו דבר שנתקלקלו בו נתקנו (סוכה ד"ג) אבל שאר עצים מנטוס מליטול עליהם. (שם ג' ז')

ו

כי עשית זאת; פירש"י: מכלן שאין מהפסדן בזכותו של מסית שאילו שאלו למה עשית זאת ה"י לו להשיב דברי רבך ודברי התלמוד דברי מי שומעין (סוכה ד"ג) כי עשית זאת; פירש"י: מכלן שאין מהפסדן בזכותו של מסית שאילו שאלו למה עשית זאת ה"י לו להשיב דברי רבך ודברי התלמוד דברי מי שומעין (שם ג' י"ד)

ז

ואיבה אשית בינך ובין האשה ובין זרעך ובין זרעה; (בר' ג' ט"ו)

ח

ארורה האדמה בעבורך; פירש"י: תעלה לך דברים ארוכים כגון זבובים ופרעושים וכי משל ליונה לתרבות רעב והבניות מקללה שדים שינק מהם. (שם ג' י"ז)

כלומר הבניות מקלליו את מי שמקיים את הרשע.

ט

ויהי הבל רעה צאן; פירש"י: לפי שנתקללה האדמה פירש לו מעבודתה. (שם ד' ב')

פסקא

כשאין מתבררים מרשעים נכללים בהפסדנות הבאה עליהם
אוי לרשע אוי לשכנו
הנמצא בחבורת רשעים אל יאמין בעצמו שלא יוסת אחרים אפי' לדבר
הכי ידוע וברור לו עתה כי רע הוא
אי אפשר שלא לנמות אחרי שוחד ואין עצה רק שלא לקבלה
עיה הקמים במחלוקת נגד הקב"ה נאמרים כל אשר להם אפי' יונקי שדים צ"ל.
המתחבר לרשע פורץ ה"י את מעשיו
אם לא רוצים להלקות מרשעת הרשע אין לקבל טובות ממנו
לעלות למלחמה נגד הקמים במרד נגד הקב"ה
אין שני הסמים הולכים כאחת
קשה היא לפני הקב"ה האמורה נתנה ראש לפרש ממנו כיום שעשו בו העגל ק"ו.
בני בליעל הוא השם של פורקי עולו של מקום
התערבותו של בעל עבירה אפי' עבירה קלה בתוך הצבא מסכן את מערכות
ישראל
אין להשאיר כאלה שאינם משלימים וגם לא לחמום כי פוסם לחום כד
ופקרת הרע מקרבך ק"א.
לא תהי' כל נשמה למען לא ילבדו אתכם לעשות ככל תועבותם
מגלגליו וכות ע"י זכאי חובה ע"י חייב
הכחשיאו לאדם קשה לו מהחורגו
אם לא ספקרים הרע מקרבנו ולא עושים בהם דין נענשים הרבים
המפורים הם גוי נבל גרועים מכל הגוים
בדד עין יעקב פירשו וה"י אלקים עמכם והשיב אתכם אל איץ אבותיכם.
בדביקות עם ישראל בהקב"ה מתבודד הנהו מכל הרעות ומכל הרשעים ק"ב.

וַיֹּאמֶר קִין אֶל הָבֶל אָחִיו וַיְהִי בֵהֵיוֹתָם בְּשֹׂדֵה וְגוֹ'; (בר' ד' ח')
מפני שנתקרב לו באחו' ה' יכול להתגבל אליו להמיתו.

יג

בָּאֲרֶץ נוֹד; פִּירְשִׁי: ד"א בלרן נוד כל מקום שכלך היחה בלרן מזלעטת
תחתיו ובלריות אומרים סורו מעליו זכו שברג את אחיו. (שם ד' ט"ז)
מזה שצריכים להתרחק מרשע.

יד

שָׁמַעַן קוֹלִי; פִּירְשִׁי: שכיו נשיו פורשות ממנו מתשמיש לפי שברג את קין ואת
חובל קין בנו. (בר' ד' כ"ג)

יז

עֲשֵׂה לְךָ תֵּבַח עֲצֵי גֹפֶר; (ר' י"ד)
הקב"ה קושר הצלת הצדיקים בהתבדלותם מהרשעים.

יח

מִן הָאָרֶץ הָיָא יֵצֵא אֲשׁוּר; פִּירְשִׁי: כיון שרעה אשור את בניו שומעין
לנמרוד ומורדין במקום לבנות המגדל ולא מתוכס (צ"ל). (בר' י' י"א)
כדברי הרמב"ם הלכות עדות פ"ו: ה' במדינה שמנהגותיה רעים ואין
אנשיה הולכים בדרך ישרה ילך למקום שאנשיה צדיקים ונהגים בדרך טובה.

יט

אָחִי יִפֹּת; פִּירְשִׁי: ולא אחי חס שאלו שניהם כבדו את ה' והם זה בזה.
(בר' י' כ"א)

הוציאו הכתוב מהאחות.

כ

וַיֹּאמֶר ד' אֶל אֲבֵרָם לֵךְ לְךָ מֵאֲרֶצְךָ וְגוֹ'; פִּירְשִׁי: והלא כבר ילא משם עם
אביו וצא עד לתרן ללא כך אמר לו התרחק עוד משם ולא מצית אביו.

(בר' י"ב א')
אם אפילו כבר התבדל מהרשעים נצטוו להתרחק עוד.

כז

הַהוֹלֵךְ אֶת אֲבֵרָם; פִּירְשִׁי: מי גרם שהיחה לו זאת הליכתו עם הצרם.
(בר' י"ג ה')

כח

וַיְהִי רִיב בֵּין רוּעֵי וְגוֹ' וּבֵין רוּעֵי מִקְנֵה לֹוֹט; פִּירְשִׁי: לפי שכיו רויעי של לוט
רשעים ומרעים בהמתם בשדות אחרים ורויעי הצרם מוכיחים אותם על בגל וכו'.

(בר' י"ג ז')
הרי אין להמצא במצב של שויון נפש בקרבת רשעים והמריבה עמהם
הכרחית. ואין עצה כי אם להפרד מהם.

יב

וְאֲנָשֵׁי סֹדוֹם רָעִים; פִּירְשִׁי: ואנשי סדום רעים; ואנשי סדום רעים
למדו מכאן (משלי י') שם רשעים ירקבו.
כשמוכרים שם רשע צריכים לקלוז.

יג

אֲחֵרֵי הַפֶּרֶד לֹוֹט; פִּירְשִׁי: כל זמן שברשע עמו כי הדיבור פורש ממנו.
(בר' י"ג י"ד)

גם הראוי שהשכינה תשרה עליו אם איננו נפרד מהרשעים השכינה
מסולקת ממנו. מזה שהקב"ה מתרחק גם מזה שהרשע עמו.

יד

וְהוּא יוֹשֵׁב בְּסֹדוֹם; פִּירְשִׁי: מי גרם לו זאת ישיבתו בסדום. (בר' י"ד י"ב)

יז

עַד דָּן; פִּירְשִׁי: שם חשש כמו שרעה שעתידין בניו להעמיד שם עגל. (סנהדרין
ל"ו).

(בר' י"ד י"ד)

יח

עַד חוּבָה; פִּירְשִׁי: אין מקום ששמו חובה וזן קורא חובה על שם ע"א שעתידה
להיות שם.

(בר' י"ד ט"ז)

יט

לָחֶם וַיִּין; פִּירְשִׁי: וכרחה לו שאין בלבו עליו על שברג את בניו. (בר' י"ד י"ח)
לפי הפשוט: כי הייבים היו הריגה על שהיו כולם בחבורתו של נמרוד.

כ

תִּקְבֹּר בְּשִׁיבָה טוֹבָה; פִּירְשִׁי: בשרו וכו' ולא ילא עשיו לתרבות רעה ביומו
ולפיכך מת' כי שנים קודם זמנו וכו' ביום מרד עשו.

(בר' ט"ו ט"ז)

כז

וּרְחֲצוּ רַגְלֵיכֶם; פִּירְשִׁי: כסבור שכם ערביים שמשחחווים לאצק רגליהם
והקפיד שלא להכניס ע"ז לביתו (צ"מ פ"ז).

(בר' י"ח ד')

כח

כָּל הָעָם מִקְצָה; פִּירְשִׁי: מקצה כעור עד הקצה שאין אחד מהם מוחה בידם.
(בר' י"ט ד')

מזה שאם נמצאים בחבורת עיר אפילו אם לא משתחפים בקום ועשה
במעשיהם הרעים אלא שלא מוחים נגדם, הרי זאת התחברות והתכללות
במעשיהם הרעים ונחשבים לעושים מעשי הרשע שלהם.

כח

וַיִּסַּע מִשָּׁם אֲבֵרָם; פִּירְשִׁי: ד"א להתרחק מלוג שילא עליו שם רע שצא על
בנותיו (צ"ל).

(בר' כ' א')

פ

ותאמר לאברהם גרש את האמה הזאת ואת בנה וגו' ; (בר' כ"א א')
מזה שצריכים לגרש ולהרחיק את הרע מהטוב למנוע את הסכנה שהטוב
יכולקל על ידי התחברות הרע אליו ובגלל זה אין בא בחשבון הצלה
הרע אולי יוטב ע"י חברו לטוב או אולי ירע עוד יותר ע"י שמגרשים
אותו כי עיקר השמירה צריכה להיות על הטוב שיתקיים.

ל

וישכם אברהם בבוקר ויקח לחם וגו' ואת הילד וישלחה וגו' ;

(בר' כ"א י"ג)
איש החסד שהגביר חסדו אפלו על אלה שחשבתם לערביים, מנע חסדו
מבנו המצחק, מזה עד כמה צריכים להיות זהירים שלא להטיב לרעים
כמאמרם ו"ל טב לביש לא תעביד וביש לא ימטי לך.

לא

פניתי הבית ; פירש"י : מטבולת חלילים (צ"ר). (בר' כ"ד ל"א)
הבול עץ אשר עובדיו האלילים טועים בו טמא ומטמא הוא גם את האויר.

לב

אלי לא תלך האשה ; פירש"י : אלי כתיב בת היתה לו לחליטור ובי מחזר
למלא עילה שיאמר לו הצרכים לפנות חלוו להשיאו צחו אמר לו הצרכים צנו
צרוך ונחם חרור וסון חרור מדבק בצרוך. (בר' כ"ד ל"ט)

לג

ולבני הפלגשים אשר לאברהם נתן אברהם מתנות וישלחם מעל יצחק
בנו וגו' ; (בר' כ"ה ו')

לד

ויהי אחרי מות אברהם ויברך וגו' ; פירש"י : זכר אהר אעפ"י שמסר
הקב"ה את הצרכים להצרכים נתיירא לצרך את יחזק מפני שפסח את עשו וולא
ממנו אמר יבא בעל הצרכים ויצרך את אשר ייטב בעיניו וצא הקב"ה וצרכו.
(בר' כ"ה י"א)

לה

ויתרוצצו הבנים בקרבה ; פירש"י : ד"ל מתרוללים זה עם זה ומרצים צנחלה
שני עולמות. (בר' כ"ה כ"ב)

לו

ממעיד יפרדו ; פירש"י : מן המעשים הם נפרדים זה לרשעו וזה לתומו ולחס
מלאים יאמן לא ישו בצדולה כשזכר קס זה נוכל וכה"ל אמלחה המרצה (יחזקאל
כ"ו) לא נתמלחה צור אלא מחורצנה של ירושלים. (בר' כ"ה כ"ג)

אבל שמאותו השלחו של הס"א יהי' קימה גם להקדושה ויהי' ודאי
דעה כזוהת.

לו

בכורתך ; פירש"י : לפי שהעבודה צרכורות אמר יעקב אין רשע זה כדאי
שיקריב להקב"ה. (בר' כ"ה ל"א)

לח

ותאמר רבקה אל יצחק קצתי בחיי מפני בנות הת אם לקח יעקב אשה
מבנות חת כאלה מבנות הארץ למה לי חיים ; (בר' כ"ז מ"ו)

לט

רכות ; פירש"י : (צ"ק קכ"ג) שהיתה סגורה לעלות בגורלו של עשו וצמחה וכו'
(בר' כ"ט י"ז)

לז

ויזכר אלקים את רחל : פירש"י : זכר לה שממרה סימניה לאחותה ושהיתה
מלירה שלא תעלה בגורלו של עשו (צ"ר). (בר' ל' כ"ב)
בזכות זה שהיתה מצירה שלא תעלה בגורל הרשע וכתה.

מא

חרפתי ; פירש"י : שהייתי לחרפה שאני עקרה וכיו אומרים עלי שאעלה לחלקו
של עשו הרשע. (בר' ל' כ"ג)
הרגשה כמה חרפה היא לעלות לחלקו של רשע.

מב

שוב אל ארץ אבותיך ; פירש"י : ושם אהי עמך אבל בעודך מחובר לעמל
אי אפשר להשחרר שכינתו עליך (צ"ר). (בר' ל"א ג')
אי אפשר לו להקב"ה להשרות שכינתו על המחובר לטמא. מזה שהקב"ה
התרחק גם מהמחובר לטמא.

מג

כי כל העושר אשר הציל ; פירש"י : לשון הפרעה וכן כל לשון הלכ שצמקרה
לשון הפרעה שמפרישו מן הרעב ומן החויב. (בר' ל"א ט"ז)
הרי כי כל יסודה של מלת הצלה היא התבדלות מן הרעה ואין יכולי
לכא כאלה לדגול בשם הצלה על ההיפך, על התחברות לרעה ולרשעים.

מד

מטוב ועד רע ; פירש"י : כל עוצמתן של רשעים רעה היא אלל לדיקים (יצמות
ס"ג). (בר' ל"א כ"ד)

מה

על כן לא יאכלו בני ישראל את גיד הנשה וגו' כי נגע בכף ירך יעקב
בגיד הנשה ; (בר' ל"ב ל"ג)
אותו הגיד ששרו של עשו נגע בו אין לאכלו.

מז

יעבר נא אדוני לפני עבדו וגו' ;

מז

וישב ביום ההוא עשו לדרכו שעירה; פירש"י: ודי מלות חיש שהלכו עמו נשמטו מאלו אחד אחר, כיכן פרע להם הקציה צימו דוד שנת' (ש"ל ל') כי חם ארבע מלות חיש נער אשר רכבו על הגמלים וינסו. (בר' ל"ג ט"ז)

גם כאלה קבלו שכר על שלבסוף התבדלו מהרשע.

מח

ויבזו העיר אשר טמאו אחותם; (בר' ל"ד כ"ז)
כל העיר נכללו במעשיו של שכמ מפני שלא מיתו הרי שאם נמצאים בחבורת עיר אפילו אם לא משתתפים בקום ועשה כמעשה הפשע אלא שלא מותים והפשע ע"י מנהיגי העיר, חוסר המחאה היא התחברות והתכללות במעשיהם להחשב כעושי מעשה הרשע.

מט

תחת האלון; פירש"י: ולאגדה נחשך שם באצל שני שהוגד לו על אמו שמתה (ב"ר) וכו' ולפיכך העלימו את יום מותה שלא יקללו הכריות הכרם שלא ממנו עשו חף הכתוב לא פרסמה. (בר' ל"ה ח')

רבקה אמנו הכתוב לא פירסם את יום מותה כי מציאות הרשע והשנאה אליו היא משכיח להבריות את צדקתה ואת קדושתה והיו מקללים את הכרם שיצא ממנו.

נ

יובב בן זרח מבצרה; פירש"י: בצרה מערי מואב הוא שנאמר (ירמ"ו מ"ח) ועל קריות ועל בצרה וגו' ולפי שהעמידה מלך לאדום עתידה ללקות עמהם שנאמר (ישעי' ל"ד) כי זבח לדי בצרה.

בצרה לא היתה ראוי ללקות, כלומר בצרה היתה טוב כלפי רעת אדום ובשביל שטוב זה התחבר לאדום. לא להיות סרח העודף לאדום. אלא ליתן ממנה למלך על אדום, אשר ודאי הי יכול להמצא בזה גם חשבון שהמלך יטיב את דרכה של אדום, בכל זאת אומר הכתוב וזב לדי בבצרה כי גם התחברות כזו אסורה. ומה נורא הוא ענשו של התחברות לרשעים.

נא

ויאמר גם עתה כדבריכם; פירש"י: חף זו מן הדין אמת, כדבריכם כן הוא שכולכם חייבים בצרה. עשרה שנמאלת גניצה ציד אחד מהם כולם נתפסים.

(בר' מ"ד ח')
מכש"כ כאלה הנמצאים בתוך קשר מורדים ומלכותא דרקיעא כעין מלכותא דארעא.

וכדאיתא ברבינו יונה על אבות (פ"א משנה ז): ואל התחבר לרשע, מביא את הכי (משלי כ"ד—כ"א) ירא את ד' בני ומלך עם שונים אל

תתערב: כי פתאום יקום אידם ופיד שניהם מי ידע; סמך את יראת ה' ליראת מלך ב"ד למשל וכו' ואמר כאשר אתה רואה כי המלך שונא לכל אותם שונאו וכי יפקוד עליו רעה ישאל איזהו אשר מלאו לבו לאהוב את שונא המלך ויעשה לו כאשר עשה לשונאו כך הקב"ה עושה לכל מתערב עם שניהם כלומר המשנים את התורה ואת המצות וכו' וכאשר הרשעים השונים ילקו, וגם תבריהם יאספו עמהם.

נב

ואמרתם אנשי מקנה היו עבדיך וגו' בעבור תשבו בארץ גושן כי תועבת מצרים כל רעה צאן;

(בר' מ"ז ל"ד)
כדאי היו להשבתים להיות מתועבים לכל יושבי הארץ המצרים למען כי בגלל זה ירחיקו אותם המצריים מעליהם ותהי להם האפשרות להיות מובדלים מהם. גם השבתים היו יכולים להיות שרי מלוכה במצרים למצוא לית השבונות של הצלה אבל הם מצאו את הדרך הנכונה על פי תוה"ק את זו שהלכו בה.

נג

על ראש המטה; פירש"י: ד"ל על ראש המטה על שכינתו מעטו שלמה ולא כי זה רשע וכו'.

(בר' מ"ז ל"א)

נד

וירא ישראל את בני יוסף; פירש"י: בקש לברכס וגם לחלקה שכינה ממנו לפי שעתיד ירבעם ואחאב ללאת מאפרים ויכוח וצניו ממנשה.

(בר' מ"ח ח')

נה

בסודם אל תבא נפשי; פירש"י: (צ"ל) זה מעשה זמרי וכו' ולא כהנ כן יעקב, אל תחד כבודי (שם) אל יתחד עמהם שמי.

(בר' מ"ט ו')
מזה כי רק זאת אשר שמו יזכר בתוך סיפור של מעשה עבירה אפילו שלא לענין העבירה כבר בזה דרגא של התחברות והתפלל יעקב על זה: בסודם אל תבוא נפשי וגו'.

נו

וישאו אתו בניו; פירש"י: ולא בני צנוי שכך לוס אל ישא מעמי לא חיש מלרי ולא אחד מנביכס שהם מצנות כנען חלא אחס (צ"ל).

(בר' נ' י"ג)

נז

מן העבריות; פירש"י: מלמד שהזינתו על מלריות הרבה ליקן ולא ייק לפי שהי עתיד לדבר עם השכינה (ש"ל כוטה שס).

(שמות ב' ז')

הרי כי מקור לא טהור פוגם אפילו אם להלכה מותר.

נח

בלכה נא דרך שלושת ימים במדבר וגו'; (ש"ל ג' י"ח)
לגאולת מצרים היה דרוש התרחקות ותבדלות ממצרים, ואם את זאת לא נתן פרעה, הי במקום זה הציווי (שמות יב—כא) משכו (מע"ז שבידכם)

וקחו לכם צאן ושחטו הפסח. היינו זביחת תועבת מצרים לעיניהם מסירות נפש למחות נגד עובדי ולבטלה לעיניהם, והרשע השואל: מה העבודה הזאת לכם, אילו ה' שם לא ה' נגאל, וכל בן נכר לא יאכל בו.

נד

כל בן נכר; פירש"י: שנתגברו מעשו לאציו שבשמים וחדד נכרים ולי ישראל מומר במשמע (מכילתא).

(ש"י"ב מ"ג) מכאן שאין להעניק לכזה עשיית מצוה. אדרבא צריכים למנוע ממנו.

נז

וכל ערל לא יאכל בו; פירש"י: לכביא את שמתו אחיו מהמת מילה שאינו מומר לערלות ואינו ללמד מכן נכר לא יאכל בו. (ש"י"ב מ"ח)

נח

עשה ד' לי; פירש"י: רמו תשובה לכן רשע לומר עשה ד' לי ולא לך שאינו כוונת שם לא כוונת כדאי ליגאל (מכילתא).

(ש"י"ג ח')

נט

ויבא בין מחנה מצרים ובין מחנה ישראל; (ש"י"ד כ') הקב"ה מציא את ההצלה לעם ישראל מתוך התבדלות.

נז

ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם; פירש"י: לפניכם ולא לפני עכו"ם (גיטין פ"ח) ואפילו ידעת דבין אחד שכם דבין אוחו כדווי ישראל אל תבואבו בערכאות שלהם שהמציא דיני ישראל לפני ארמיוס מחלל את השם ומייקר שם האלילים להשפוטם (ס"א להשפוטם) שני (דברים ל"ב ל') כי לא כגורנו אדם ואווינו פלילים כשאווינו פלילים זכו עדות לעילוי יראתם. (ש"י כ"א א')

דין אחד אפילו אם דבין אוחו כדווי ישראל כשמביאים אותו בערכאות שלהם מחללים בזה את השם ומייקרים שם האלילים, כשאווינו פלילים זהו עדות לעילוי יראתם, איוה מדת גוראה של הלול השם והייקרות שם האלילים והכפירה ר"ל אם תחת השם, "ישראל" משליכים את משפטי תורתנו הקי ארץ ומרימים את משפטי הגוים לפלילים.

ואיד ימצאו בין יהודים בעלי חשבונות מסולפים כאלה עד לזויתם חלק מהנהגת שבאופן גורא ואיום כזה מחללת היא את השם ואת תורתנו הקי.

נד

והאלקים אנה לידו; פירש"י: ולמה הלך זהה מלפניו הוה שאמר דוד (ש"א כ"ד) כהשר יאמר משל הקדמוני מרשעים ולא רשע ומשל הקדמוני הוא התורה שהיא משל הקצ"ב שהוא קדמוני של עולם ויכן אמרה תורה מרשעים ולא רשע וכחלקים חכס לידו וכו'.

(ש"י כ"א ג') כלל תהי"ק הוא כי מרשעים יצא רשע מכל שכן כי אין ליחל על טובות שתצאנה על ידי רשעים.

פה

לא ישמע על פיד; פירש"י: שלא תעשה שזתפות עם נכרו וישמע לך צע"א שלו נמלא שאתה גורם שיזכר על ידך.

(ש"י כ"ג י"ג) מכ"ש"כ שאין להתחבר ולשתף שום פעולה עם כופרים שלא ישמע על פיהם דברי חירוף וגידוף ת"ו.

פו

ואכלם; (ש"י ל"ב י')

המשחיתים הלא היו הערב רב והחוטאים מעם ישראל היו מעוט קטן כדאיאת ברש"י לקמן פ' כ' וישק את בני ישראל; רש"י: שלוש מיתות נידונו שם אם יש עדים והתראה בסייף וכו' עדים בלא התראה במגפת שניא; ויגף ה' את העם לא עדים ולא התראה בהדרוקן שבדקום המים וצבו בטניהם, הרי כי כל החוטאים נדונו, ועל כל העם ה' הקצף, הרי אם נמצאים בתוך כלל מחקוממים כאלה ואין הכלל מתבדל, מוחה ולוחם נגדם הרי כאילו הכלל כולו עשה את הרעה הזאת כולם נתחייבו, ומשה למד בקי"ו כי לכלל כזה אסור ליתן את התורה, כי כולם מומרים כדאיאת ברש"י פ' י"ט וכל ישראל מומרים, וגם הקב"ה הסכים לדעתו זו כדאיאת ברש"י על הכתוב דברים ל"ד פ' י"ב לעיני כל ישראל, רש"י: שנשאו לבו לשבור הלוחות לעיניהם וכו' והסכים דעת הקב"ה לדעתו שנאמר (שמות ל"ד) אשר שברת יישר כתר ששברת (שבת פ"ו) והעצה אשר מצא משה רבינו להמצב היתה (ל"ב—כ"ו) ויעמוד משה בשער המתנה ויאמר מי לת' אלי, ללקט ולהבדיל את הסובים מתוך הערבוביא הרעה הזאת שהם ילחמו ויענישו את העבריינים ואז הוכשרו לקבלת תורה.

פז

וישלך מידו וגו'; פירש"י: (שבת פ"ז) אמר מה פסח שהוא אחד מן המלות אמרה תורה כל בן נכר לא יאכל בו התורה כולה כפן וכל ישראל מומרים ואתננה להם.

(ש"י ל"ב י"ט) הלא ה' כל שבט לוי וגם חלקו הגדול של עם ישראל אשר לא השתחוה לעגל והי' משה רבינו ע"ה יכול למסור התורה להם הרי כי משה רבינו מצא כי אסור ליתן תורה ומצוות לכלל ישראל כזה אשר ע"ז מצאה מקום בחוכו, מכל שכן שאין כלל ענין להכניס תורה ומצוות במקום שכפירה מצאה מקום בחוכו ורוח כפירה נושבת כמעט בכלו.

פח

ויעמוד משה בשער המתנה ויאמר מי לד' אלי וגו'; (ש"י ל"ב כ"ו) והו התיקון היחידי ששמה רבינו ע"ה מצאו למצב כה הרוס.

פט

ומשה יקח את האהל ונטה לו מחוץ למחנה הרחק מן המחנה; (ש"י ל"ג ו')

ע

ואכלת מזבחו; פירש"י: כסבור אתה שאין עונש צאכילתו ואני מעלה עליך

כמוזה בעבודתו שמתוך כך ראה צא ולוקח מצבותיו לנביך (שם ע"ז ה').

(שי' ל"ד ט"ו)

האכילה מנחתו הוא כהודאה בעבודתו. וכן האכילה משולחן כופרים היא הודאה בכפירתם רח"ל.

עא

את פני הפרכת; פירש"י: ולמעלה הוא אומר את פני פרכת הקודש משל למלך שסרח עליו מדינה אם מעונה כרה פמליה שלו מתקיימת ואם כולם סרחו אין פמליה שלו מתקיימת אף כאן כשהטעם כהן משיח עדיין שם קדושת המקום על המקדש משתטח כולם ח"ו וסתלקה הקדושה. (ויקרא ד' י"ו)

עב

כי תמעל מעל; פירש"י: (ח"כ) אין מעילה בכל מקום אלא שינוי וכו'.

(ויק' ה' ט"ו)

עג

ולא ידע ואשם ונשא עונו; פירש"י: (ח"כ) ר"י הגלילי אומר הרי הכהוב ענש את מי שלא ידע עאכ"ו שיעניש את שידע, ר' יוחי אומר אם נפסק לידע מתן שכרן של דיוקים לא ולמד מאדם הראשון שלא נעשה אלא על מנזת לא העשה ועבר עליה ראה כמה מיתות נקטו עליו ולדורותיו וכי ארוז מדה מרובה של עושה או של פורענות הוי אומר מדה עושה אם מדה פורענות המעוטה ראה כמה מיתות נקטו לו ולדורותיו מדה עושה המרובה היושב לו מן הפגולין והכותרות והמתענה ביוה"כ עאכ"ו שחכה לו ולדורותיו ולדורות דורותיו עד סוף כל הדורות. רע"א הרי הוא אומר (דברים י"ז) ע"פ צי' עדים או ג' עדים וגו' אם מתקיימת הטעות בשנים למה פרע לך הכהוב ג' אלא להבוא שלישי להחמיר עליו ולעשות דינו כיו"א צ"ל לו לענון עונש והזמנה אם כך ענש הכהוב לנטפל לעוברי עבירה כעוברי עבירה עאכ"ו שישלם שכר עוץ לנטפל לעושי מנזת כעושי מנזת וכו'. (ויקרא ה' י"ז)

הכהוב ענש לנטפל לעוברי עבירה כעוברי עבירה מזה לדעת את החומר להיות אפילו רק נטפל לעוברי עבירה.

עד

כתנת בד וגו'; פירש"י: מגיד שאינו משמש בפנים בשמונה צדדים שהוא משמש בהם צחון שיש בהם זהב לפי שאין קטיגור נעשה סניגור (ר"ה כ"ז) אלא צד ככהן הדיוט וכו"ל של צד.

(ויק' ט"ז ד')

מזה כי במקום המוכן לכנוסי רשעים ומינים אין לעשות כנוס שמתנשאים שהוא לטובת היהדות.

עה

ואת חקתי תשמרו ללכת בהם; פירש"י: אל תפטר מתוכם שלא תאמר למדתו

חכמת ישראל אלך ולאמד חכמת האומות.

(ויק' י"ח ד')

(מכאן שאין ליסד בתי חינוך הקובעים שעות ללימודי קודש בעת"ר).

עו

ולא תקיא הארץ אתכם; פירש"י: משל לכן מלך שהאכילתו דבר מאוס שאין עומד במעיו אלא מקיאו כך ארץ ישראל אינה מקיימת עוברי עבירה וכו'.

(ויק' י"ח כ"ח)

עז

ולא תטמאו בהם אני ד' אלקיכם; פירש"י: הא אם תטמאו איני אלקיכם ואחסם נפסלים מאחרי ומכ הנאה יש לי צמם ואחסם מתחייבים כלי לכן נאמר אני ד' אלקיכם.

(ויק' י"ח ל')

עח

ובמשפתתו; פירש"י: אמר ר"ש וכו' משפחה מה טעמה אלא ללמדך שאין לך משפחה שיש בה מוכס שאין כולם מוכסין שכולם מחפין עליו.

(ויק' כ"ה)

עט

ואת הבהמה תהרוגו; פירש"י: אם אדם הטעם צממה מה טעמה אלא מפני שצאה לאדם תקלה על ידה לפיכך אמר הכהוב תסקל ק"ו לאדם שיודע להבחין בין עוץ לרע וגורם רעה לחברו לעבור עבירה, כיו"א צדור אהה אומר (דברים י"ג) אבד תאבדון את כל המקומות הרי דברים ק"ו מה אילנות שאין רואים ואין שומעין על שצאת תקלה על ידן אמרה תורה השחת שרוף וכלה המעה את חברו מדרך חיים לדרכי מיתה עאכ"ו.

(ויק' כ"ט)

פ

ואבדיל אתכם מן העמים להיות לי; פירש"י: אם אחסם מובדלים מהם הרי אחסם שלי ואם לאו הרי אחסם של נבוכדנצר וחבריו.

(ויק' כ"ב)

פא

את אביה היא מחללת; פירש"י: (כאבדרין ג"ב) חללה ונזחה את כבודו שאומרים עליו הרור שזו ילד הרור שזו גדל.

(ויק' כ"א ט')

פב

למטה דן; פירש"י: מגיד שהרשע גורם גנאי לו גנאי לחציו גנאי לשבטו כיו"א צו (שמות ל"א) אהליאב צן אחיסמך למטה דן שצח לו שצח לחציו שצח לשבטו.

(ויק' כ"ד י"א)

פג

וכי תשיג יד גר ותושב עמך; פירש"י: מי גרם לו שיטפיר דבוקו עמך. ומך אחיך עמו מי גרם לו שימוך דבוקו עמו וכו'.

(ויק' כ"ה מ"ז)

השגת יד הרשע באה מזה שמתדבקים עמו וזה גם הגורם להשפלת הטובים.

פד

אך את מטה לוי לא תפקוד; פירש"י: דבר אחר, לפי הקב"ה שעתידה לעמוד בזרע על כל הנמוני מנן עשרים שנה ומעלה שימותו במדבר אמר אל יהיו אלו ככלל לפי שהם שלו שלא טעו בעגל (במדבר רבה, צ"ב קכ"ח). (במדבר א' מ"ט) הרי גם זכאים אינם יכולים להחליץ מפורענות הבאה על חייבים כי אם ע"י התבדלות מהם.

הרי כי אילו לא הוציא הקב"ה את שבט לוי מכלל מנין זה וגם עליהם היתה הגזירה הגם כי שבט לוי ודאי לא טעו בעון מרגלים שאילו טעו ודאי לא ה' הקב"ה מצילים, בכל זאת אילו לא הוציאם הקב"ה מהכלל היתה הגזירה חלה גם עליהם הרי כי המון המתקומם בדעה כוזבת נגד הקב"ה אלה הנמצאים בתוכם אפילו אם אינם נמשכים אחריהם הואיל ונשארים בשבט ואל תעשה אינם נצולים מהגזירה והעונש הבא על המון זה, וזלתי אלה המתבדלים מהם ומחיים נגדם בקום ועשה כמפורש בקרא: זולתי כלב וגו'.

פה

משפחת בני קהת יחבו וגו'; פירש"י: תימנה, וסמוכין להם דגל ראובן החונים תימנה חוי לרשע וחוי לשכנו לכך לקו מהם דתן ואבירם ומחוסים וחמשים עם קרח ועדתו שנמשכו עמהם במחלקותם. (במ' ג' כ"ט)

פי

משה אהרן ובניו; פירש"י: וסמוכין להם דגל מחנה יהודה והחונים עליו ישכר וחולון עוז ללדיק עוז לשכנו לפי שהיו שכניו של משה שהי' עוסק בתורה נעשו גדולים בתורה וכו'. (במ' ג' ל"ח)

פז

ויאסף; פירש"י: לשון כניסה אל הצית וכי' מלמד שלא הביא עליהם פורענות עד שנכנסו כנדיקים חיש ללחלו. כל עוד שהנדיקים לא נתפרדו עד איש לאהלו לא הביא עליהם את הפורענות.

פח

ויבא עד חברון; פירש"י: (סוטה ל"ד), כלב לבד הלך ונשתטח על קברי אבות שלל יבא יוסף לחבריו להיות נעלהם וכו'. (במ' י"ג כ"ב)

מזה לראות עד כמה נוראה ומסוכנת היא ההתחברות לרשעים, כלב, שבאותה שעה עוד היו צדיקים, וכה בהיר ה' לו על עצתם הנבערה כי שקר וכזבת היא ושהיא לאסונו של עם ישראל, והלא ה' יכול גדול וקדוש ככלב להיות בטוח על דעתו שכה היתה ברורה אצלו כי ודאי ישאר לעמוד על דעתו ולא יפונה אחר עצתם של חבריו ואשר ודאי ימחה וילחום נגדם ונגד עצתם, לא הסתמך על ידיעתו ודעתו הברורה על בינתו וכת עצמו שיוכל לעמוד בה ולא יח' ניסת מחבריו בשעת המאורע אלא הלך עד חבריו

להשתטח על קברי אבות שבזכותם ושימליצו בעדו יאזין הקב"ה תפלתו וירחם עליו הקב"ה ויצילהו שלא יהא ניסת לחבריו להיות בעצתם, מזה מכשי"ב וק"ו עד כמה שאין להאמין בעצמו אם נמצאים בחבורת רשעים כופרים מסייתים ומדייתים רח"ל וכן ביקש יעקב אבינו רחמים שבסודם על תבוא נפשו וגו'.

פט

בן יצהר בן קהת; פירש"י: ולא הזכיר בן יעקב שבקש רחמים על עצמו שלא יזכר שמו על מחלקותם ש' (בראשית מ"ט) ובקבלס הל' תמד כבודי. (במ' ט"ז א')

צ

אל תפן אל מנחתם; פירש"י: והמדגש אומר וידע חני שיש להם חלק בתמודי כבוד חף חלקם לא יקובל לפניך לרצון הניחמו האש ולא תאכלנו. (במ' ט"ז ט"ו)

אל תפן אל מנחתם לא רוצה המדרש לפרש שמשא התפלל לפני הקב"ה שלא יפן אל מנחתם אחרי שיקבלנה, אלא אם לא ליפן אין לקבלה והאש לא תאכלנה. מכאן להבין עד כמה כוזבת היא הדעה שיכולים לקבל מקופות מסייתים ומדייתים ולא לפנות אחריהם.

צא

ויאמר ד' אל משה ואל אהרן לאמר: הבדלו מתוך העדה הזאת ואכלה אותם כרגע. (במ' ט"ז—כ"א)

מקרא מפורש לפנינו כשקרח ועדתו התקוממו לחלוק על כהונתו של אהרן דהיינו פרט אחד מתוח"ק מצייני הקב"ה נתחייבו כלל ישראל כלי' כל עוד שלא התבדלו ממנו ומעדתו. הגם שכלל ישראל לא היתה דעתם שלמה עם קרח כאשר רואים (פ' כ"ו) וידבר אל העדה לאמר סורו נא מעל אהלי האנשים הרשעים האלה וגו' פ' כ"ו ויעלו מעל משכן קרח וגו' בכל זאת אילו לא התבדלו היו כולם נכללים בתוך הגזירה.

צב

דבר אל העדה לאמר העלו מסביב למשכן קרח וגו'; (במ' ט"ז כ"ד)

צג

ונשייהם ובניהם וטפם; פירש"י: צא ורחל כמה קשה המחלוקת שהיו צ"ד של מטה חין עונשין חלל עד שיצא שתי שמרות וצ"ד של מעלה עד כ' שנה וכלן אבדו חף יונקו שדים. (במ' ט"ז כ"ו)

מחלוקת כלומר צבור המתקומם נגד פרט מתוח"ק כפי שאנו מוצאים בפסוקי של הרמב"ם המובא בתשובת הרשב"א תשובה ת"י וז"ל: וכן אני אומר בעדה מישראל שודו לעבור על איזה מצוה שתהי' ועשו אותה ביד רמה יהרגו כולם ודאי לדבר ענין בני גד ובני ראובן וכו'.

צד

החטאים האלה בנפשותם; פירש"י: (יומא ל"ו) שנעשו פושעים בנפשותם

שחלקו על הקבי"ה. (במ' י"ז ג')

נז

ונתתם אותה אל אלעזר הכהן; פירש"י: ולפי שאברן עשה את העגל לא נעשית עבודה זו על ידו שאין קטיגור נעשה קטיגור. (במ' י"ט ג')

נח

למשמרת; פירש"י: וכשם שבעגל מעמל כל העוסקין בו כך פרה מעמלה כל העוסקין בה. (במ' י"ט ט')

מזה באיזה עומאה חמורה בטמאין כל המשחתפים בבחירה שהוא העסק להעמדת חגגה הכופרת ומורדת בדי' ובתורה"ק שגרועה כהעגל.

נצ

על גבול ארץ אדום; פירש"י: מגיד שמפני שנהכרו כלן להחזקת לעשו הרשע נפרלו מעשיהם וחסרו הלזיק הזה וכן הניחא אומר ליהושפט (ד"ה ז' כ') בהתחברך עם אחיזכו פרן ה' את מעשיך. (במ' כ' כ"ג)

מזה שאי אפשר לומר שמתוך התחברות לרשעים תבוא הצלה ליהדות בשעה שהמקרא אומר מפורש את ההיפך.

נד

במוחקק; פירש"י: ע"פ משה שנקרא מחוקק שנאמר (דברים ל"ג) כי שם חלקת מחוקק ספון ולמה לא זכר משה צעירה זו לפי שלקח ע"י הבאר וכיון שלא זכר שמו של משה לא זכר שמו של הקבי"ה משל למלך שהי' מזמנין אותו לסעודה הו"ל אם הוכיזי שם אני שם ואם לאו הו"ל הולך. (במ' כ"א י"ה)

מכל שכן מקום שמכריחים משם את שמו של מלך מלכי המלכים הקב"ה שאין לאוהבי ה' להמצא שם לא הם ולא שליחיהם.

נע

לא תלך עמהם; פירש"י: משל אומרים לו ללרעט לא מדובבך ולא מעוקלך. (במ' כ"ב י"ב)

הרי שאם לא רוצים את העקיצה מוכרחים לוותר גם על הדבש ממנה ואם רוצים לקבל את הדבש ממנה מקבלים עם זה את העקיצה.

נפ

הן עם לבדד ישכון ובגוים לא יתחשב וגו'; פירש"י: הוא אשר זכו לו הצותיו לשכון בדד, כהרנושו. (במ' כ"ג ט')

התרנים: הן עמא בלתודיהו עהידין דייחטנון עלמא.

קא

ולא כליתי את בני ישראל בקנאתי; (במ' כ"ה י"א)

הרי כי לו לא קם פנתס היו כלל ישראל נכלים ח"ו הגם שאנו רואים כי רק חלק קטן מכלל ישראל נכשלו בעון פעור זה וכלל ישראל בשאר ד' דבוקים בה' כמאמר הכתוב: כי כל ההולך אחרי בעל פעור השמידו ד'

א' ואתם הדבקים בה' א' חיים כולכם היום, בכל זאת לולא פנתס היו עונש הכליה ח"ו חל על כולם, הרי אם מתוך קהל מתקומם חלק להמרות פי ה' והשאר אפילו אם אינם הולכים עמם ואינם עושים כמעשיהם אבל טובלים ואינם מתבדלים מהם ואינם יוצאים במחאה נגדם נדונים כמתוברים ונכללים ביניהם והגזירה והעונש בא גם עליהם ח"ו ורק בהתבדלות מובלסת ומלחמה בקום ועשה יכולים להנצל.

קב

ושם איש ישראל וגו'; פירש"י: כשם שייחס את הלזיק לשבת ייחס את הרשע לנגחיו. (במ' כ"ה י"ד)

קג

צרור את המדינים; פירש"י: עליכם לאיוצ אותם. (במ' כ"ה י"ז)

קד

לזרח; פירש"י: הוא לומר לשון זוכר, אבל משפחה אחד בעלה וכן חמשה משבע בנימין שכרי בעשרה צנים ירד למגרים וכלן לא מנה אלא חמישה וכן אלזון לגד הרי שבע משפחות ומלאתי צגמי ירושלמית שכשמת אברן נסתלקו ענני הכבוד ונאלו הכנענים להלחם בישראל ונחנו לב לחזור למגרים וחזרו לאחוריהם ח' מסעות מהר ההר למוסרם שנאמר (דברים י') וצני ישראל נסעו מבארות בני ישקן מוסרה שם מה אברן והלא צהר מהר מת וממוסרה עד הר ההר שמונה מסעות יש למפרע אלא שחזרו לאחוריהם ורדפו בני לוי אחריהם להחזירם וברנו מהם שבע משפחות ומצני לוי נפלו הרבע משפחות משפחה שמעו ועזיאלו ומצני יהר לא נמנו כלן אלא משפחת הקרחו והרציעית לא ידעתי מה היא. (במ' כ"ז י"ג)

מזה לראות את המובן של מחאה ואת חובת המחאה עד היכן היא מגעת.

קה

והורשתם את הארץ; פירש"י: והורשתם אותה מיושביה ולא וישבתם בה חוכלו להתקיים בה וכו'. (במ' ל"ג כ"ג)

קי

וישב שם עד מות הכהן הגדול; פירש"י: שהוא צא להשרות שכינה בישראל ולהאריך ימיהם וברוח צא לבלק את השכינה ולקצר ימי חיייהם היו כדאי שיהא לפני כהן גדול חן שני הפכים הולכים כאחת. (במ' ל"ה כ"ה)

קז

ומן הגדגדה וגו'; פירש"י: ולהודיעך שהוקשה לו מה שאמרנו ונחם רחש לפרוש ממנו כיום שטעו בו את העגל. (דברים י"ז)

קח

בעת ההיא הבדיל ד' את שבט לוי וגו'; פירש"י: מוסב לענין הראשון צעת הכיח בשנה ראשונה ללחמם ממגרים ונעניתם בעגל וצני לוי לא טעו הכדילים

המקום מכס, וסמך מקרה זה לחזרת בני יעקן לומר שאף צו לא טעו בה בני לוי חלה עמנו באמונתם. (ד' י"ח)

קט

אשר שנא; פירש"י: מזבח הצנים ומזבח הדמה לזה לעשות ולת אז שיה כי חק היתה לכנענים ולע"פ שהיתה הכוונה לו צימו האצות עבשו שאח מאחר שטעמו חלו חק לע"פ. (ד' ט"ז כ"ב)

קי

יצאו אנשים בני בליעל מקרבך וידיו את יושבי עירם; פירש"י: בני בליעל בני עול שפרקו עולו של מקום. (ד' י"ג י"ד)

קי"א

ובערת הרע מקרבך; (ד' י"ז ד')

קי"ב

שלש ערים תבדיל לך; (ד' י"ט ב')

קי"ג

הירא ורך הלבב; פירש"י: ר"י בגלגלי אומר הירא מעצמות שצדו. (ד' כ' ח')

קי"ד

ואם לא תשלים עמך ועשתה עמך מלחמה; פירש"י: הכהוץ מנשך שחם לא תשלים עמך סופה להלחם בך אם תזמנה ותלך. (ד' כ' י"ב)

קט"ו

רק מערי העמים האלה אשר ד"א נותן לך לא תח"י כל בשמה; (ד' כ' ט"ז)

קט"ז

למען אשר לא ילמדו אתכם לעשות ככל תועבותם וגו' ותטאתם לד' אלקיכם; (ד' כ' י"ח)

קי"ז

כי יפול הנופל וגו'; פירש"י: שמגלגלן זכות ע"י זכאי וחובב ע"י חייב. (ד' כ"ב ח')

קיח

לא יבא עמוני ומואבי בקהל ד' וגו' עד עולם; פירש"י: על השנה שיטלו להטותכם. (ד' כ"ג ד')

קיט

בנים אשר יוולדו להם דור שלישי; פירש"י: ושאר אומות מותרים מיד הא למדה שהמטות לאדם קשה לו מן הכורגו שהכורגו הורגו בעו"פ והמטותיו הורגו מן העו"פ ומן העו"פ לפיכך אדם שקדמם צהרצ לא נהעב וכן מלרים שטעמו חלו שהטותיו נהעבו. (ד' כ"ג ט')

קכ

כי יהיה בך איש אשר לא יהיה טהור מקרה לילה ויצא אל מחוץ למחנה. (ד' כ"ג י"א)

קכ"א

והיה מחנך קדוש ולא יראה בך ערות דבר ושב מאחריך; (ד' כ"ג ט"ו)

קכ"ב

אשר קרך בדרך ויזנב בך כל הנחשלים אחריך; פירש"י: הסרי כה מחמת העטם שהי הענן פולטן. (דברים כ"ה י"ח)

הענן פלט את החטאים ולא חס עליהם לומר אולי כשימצאו בתוך כלל ישראל בתוך היקף הענן ייטיבו דרכם או לכה"פ לא ירשו דרכם עוד יותר, אלא שיש להוציאם מתכלל ומהגבול מחוץ למחנה מושבם.

קכ"ג

וה' האמירך היום להזיות לו לעם סגולה; פירש"י: הפרושך אליו נעמני הארץ. (ד' כ"ו י"ח)

קכ"ד

הנסתרות לד"א והנגלות לנו ולבנינו; פירש"י: ואם תאמרו מה צדינו לעשות אחס מעניש את הרבים על הרריוי היחיד שנאמר פן יש צדס איש וגו' ואח"כ וראו את מכות הארץ והלא אין אדם יודע במעמונו של הצירו אין אני מעניש אחכס על הנסתרות שהן להי חלקינו והוא יפרע מלוחו יחיד חצל הנגלות לנו ולצנינו לצער הרע מקרבנו ואם לא נעשה דין צדס יענשו את הרבים (סוכרין מ"ג).

קכ"ה

בגוי גבל אכעיסם; פירש"י: חלו הכופרים וכן הוא אומר (תהלים י"ד) אמר ככל צלבו אין חלקים.

מזה כי הכופר גם מתוך גוים הוא הנבל כלומר גרוע מגוי.

קכ"ו

וישכן ישראל בטח בדד עין יעקב; פירש"י: כמו (במדבר י"א) ועינו כעין הגדולה כעין הצרכה שצרכס יעקב לא כדד שאמר ירמ"י (ירמ"י ט"ו) צדד ישבתי חלא כעין הצטעה שהצטותס יעקב (צראשית מ"ח) והי חלקים עמכם והשיב אחכס אל ארץ אבותיכם.

בדד עין יעקב כי לוח שיקים והי אלקים עמכם וגו' מוכרת שיהיו בוד מהגוים מרשעים מהט"א, אם מחוברים לגוים לרשעים וכו' או בודים מקב"ה, אבל אם בודים מרשעים או והי אלקים עמכם וגו'.

ה ש מ ט ו ת

ויאמרו האנשים אל לוט עד מי לך פה חתן ובניך ובנותיך וגו' הוצא מן המקום; (בראשית י"ט י"ב)

הקב"ה קשר את ההצלה בהתבדלות, וכאשר לא התבדלו כדכ' (י"ט י"ד) ויהי כמצחק בעיני חתניו, נאבדו.

וישכם לבן וגו' וילך וישב לבן למקומו פ' צ' ויעקב הלך לדרכו ויפגעו בו מלאכי אלקים; (בראשית ל"ב א')

ויצא ביום השני והנה שני אנשים עברים נצים ויאמר לרשע למה תכה רעך; פירש"י: רשע כמותך. (שמות ב' י"ג)

אם הוא רעך הנהו רשע כמותך, וזה שהיו נצים אין זה מוציא מידי רעות. הרי כי אלו האומרים שהתחברותם לרשעים הוא למען לריב עמהם שקר יסודם כי אין מריבה זו מוציאה מהתחברות לרשעים, ונטארים כמוהם.

והאספסוף אשר בקרבו התאוו תאוה וישבו ויבכו גם בני ישראל ויאמרו מי יאכילנו בשר; (במדבר י"א ד')

ויעפילו לעלות וגו' וארון ברית ד' ומשה לא משו מקרב המחנה; (במדבר י"ד מ"ד)

וידבר אל העדה לאמר סורו נא מעל אהלי האנשים הרשעים האלה ואל תגעו בכל אשר להם פן תספו בכל חטאתם; (במדבר ט"ז כ"ו)

בעזרה"י בינינו עממי עשירי

כידוע, שכל רעיון הציוני, הוא דעת מינים, וכל יסוד המדינה הוא התכשורת לאמונת ישראל ולשבועות שהשביע הקב"ה את ישראל לבד מנהגותי ותעלולי הנוראים למעשה בעוה"ר.

רמב"ם הלכות דעות פרק ו'

דרך בריתו של אדם להיות נמשך מדעותיו ובמעשיו אחר רעיוו והפריז, ונהג כאנשי מדינתו וכי' ויתרחק מן הרשעים ההולכים בחשך כדי שלא ילמוד ממעשיהם, הוא ששלמה אומר, הולך את חכמים יחכם ורועה כסילים ירע, ואומר אשרי האיש וגו'. וכן אם ה' במדינה שמנהגותי רעים ואין אנשי' הולכים בדרך ישרה, ילך למקום שאנשי' צדיקים ונהגים בדרך טובים, ואם וכי' או שאינו יכול ללכת למדינה שמנהגותי' טובים מפני הגויסות וכי' ישב לבדו יחיד, כענין שנאמר ישב בדרך וידום.

ואם היו רעים והטאים שאין מניחים אותו לישב במדינה אלא אם כן נתערב עמיהם ונהג כמנהגם הרע, יצא למערות ולחוחים ולמדברות עכ"ל.

לפי הפשוט כל יהודי הנמצא במדינה זו כמנהג זה הנהו בכלל הלכה זו, המחייבת אותו "לישב לבדו יחיד" כענין שנאמר ישב בדרך וידום.

וזה, שכתבנו במדינה מכריחים אותו להשתתף בכתירת ה"מנחת" להנהגת המדינה, דהיינו.

שישתתף בבחירה שבתקנותי מריבה יד בתורה"ק, שאנשים ונשים מחללי שפת כפרה"ס' וכי' בוחרים ונבחרים על ידה להנהגה בשם ישראל.

שיתכלל בין המון בשם ישראל הבוחר לו הנהגה על יסודות כפירה ומרדה כד' ובתורה"ק המונחים מראש. שיהיה חלק ממעמדו הנהגה בשם ישראל המכריזה כי לא תורה ולא אמונה לה רח"ל מפיתה ומדיחה, מעבירה על דת, מחרפת ומגדסת, ושעמדה להכיר את כלל ישראל לגוי בכל הגוים.

דהיינו שמכריחים אותו: להרים יד בתורה"ק, להתחבר לרשעים, להתכלל בכת מורדים, להודות בכפירה, שיטנה מציאות של ישראל בלי תורה ח"ו. לקחת חלק בכל תעלולי הנוראים של הנהגה כופרת ומורדת זו, שהיא באת כוחו החוקי.

הנהו ודאי בכלל הלכה זו "שאינו מניחים אותו לישב במדינה אלא אם כן נתערב עמיהם ונהג כמנהגם הרע ועליו לצאת למערות ולחוחים ולמדברות. אין להקב"ה בעולמו אלא ד' אמות של הלכה בלבד.

הן עם לבדד ישכון ובגוים לא יתחשב וגו'; פירש"י: הו"א אשר זכו לו
לבושיו לשכון כדד, כהלגומו.
התרגום: הן עמא בלחודיהון עתידין דיחטנון עלמא.
(במ' כ"ג ט')